

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Т.в.о. проректора ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Володимир ШКОЛЬНИКОВ

“ 31 ” “ 08 ” 2026 року

“ПОГОДЖЕНО”

Т.в.о. завідувача кафедри
клінічної фармації та клінічної фармакології

Інна ДОРОШКЕВИЧ

“ 31 ” “ 08 ” 2026 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ З ПСИХОФАРМАКОЛОГІЄЮ

Спеціальність	225 Медична психологія
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медична психологія», 2022
Навчальний рік	2026-2027
Кафедра	Клінічної фармації та клінічної фармакології
Лектор	проф., д. мед. н., Півторак К.В., доц., к. мед. н. Барало Р.П., доц., к. мед. н. Дорошкевич І.О., доц., к. мед. н. Коновалова Н.В.
Контактна інформація	clinpharm@vnmu.edu.ua , вул. Пирогова, 56
Укладач силабусу	Ас., к.мед.н. Щербенюк Н.В.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 62, складова циклу дисциплін професійної підготовки
Курс/семестр	5 курс (IX семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	60 годин /2,0 кредит ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції - 8 год Практичні заняття - 22 год Самостійна робота - 30 год В цілому: аудиторні заняття – 50%, самостійна поза аудиторна робота – 50%
Кількість змістових модулів	3
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (або- дистанційна відповідно до наказу)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність.

Програма дисципліни «Клінічна фармакологія з психофармакологією» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, примірного навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 225 «Медична психологія».

Дисципліна є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Медична психологія», циклу професійної підготовки магістра медичної психології, розрахована на 2 кредити, який здобувачі освіти засвоюють протягом IX семестру на 5 році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з дисципліни «Клінічна фармакологія з психофармакологією», вивчення якої необхідне для успішної професійної діяльності.

Предметним напрямком програми є підготовка спеціаліста з достатнім обсягом теоретичних знань і практичних навичок для проведення максимально раціональної медикаментозної терапії у конкретного хворого, який володіє методологією індивідуального підбору ефективних та безпечних препаратів на підставі фармакокінетики, фармакодинаміки, можливих виявів побічної дії, особливостей перебігу захворювання, віку хворого, оптимальних лікарських форм, складання раціональних комбінацій ліків, програма орієнтована на отримання знань про групову належність лікарських засобів, їх основних механізмів дії, особливостей їх фармакокінетики, фармакодинаміки, проявів побічної дії та симптомів передозування, головних показань до призначення і взаємодію з іншими лікарськими засобами, формування навичок з розробки стратегії і тактики лікування захворювання у конкретного хворого і здійснення динамічного контролю ефективності та безпечності медикаментозної терапії.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є лікарські засоби та їх вплив на організм хворої людини, клінічна фармакокінетика, клінічна фармакодинаміка лікарських засобів, методи контролю ефективності та безпеки застосування ліків. Сукупність процесів, що зумовлюють взаємодію певного організму з лікарськими засобами, позначають як систему

«організм - лікарський засіб». Вивчення цієї системи у взаємодії з навколишнім середовищем є методологічною основою сучасної клінічної фармакології.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна фармакологія з психофармакологією» є підготовка спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, володіють методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів, а також їх комбінацій, враховуючи індивідуальні особливості організму, перебіг та форму захворювання, наявність супутньої патології, на основі даних доказової медицини.

Постреквізити. Як навчальна дисципліна «Клінічна фармакологія з психофармакологією» закладає основи формування уявлень та умінь застосовувати загальні принципи медикаментозної терапії основних захворювань, синдромів і окремих їх проявів.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

- Виписувати та аналізувати рецепти на лікарські препарати у різних лікарських формах відповідно до сучасного законодавства України;
- Визначати групову належність лікарських засобів згідно сучасних класифікацій;
- Надавати фармакологічну та фармакотерапевтичну характеристику лікарським засобам, логічно пов'язувати механізм дії з фармакодинамікою, фармакодинаміку з показаннями, а побічні ефекти з протипоказаннями до їх застосування;
- Розраховувати разову дозу лікарського засобу в залежності від віку, маси тіла або площі поверхні тіла пацієнта;
- Визначати в залежності від особливостей фармакокінетики лікарських засобів кратність прийому лікарського засобу, його добову, курсову дози у пацієнтів різного віку відповідно до супутніх захворювань та застосування інших лікарських препаратів;
- Обґрунтовувати адекватну лікарську форму відповідно до шляхів введення
- Прогнозувати наслідки взаємодії лікарських засобів при їх комбінованому введенні, лікарських засобів та компонентів їжі, лікарських засобів та алкоголю;
- Оцінювати співвідношення користь/ризик при застосування лікарських засобів;
- Виносити судження про можливість виникнення побічних реакцій лікарських засобів з метою їх запобігання;
- Визначати прояви можливих побічних реакцій лікарських засобів, симптоми передозування сильнодіючими та отруйними лікарськими засобами, методи їх попередження та принципи лікування;
- Створювати алгоритм допомоги пацієнтам при гострому отруєнні лікарськими засобами із застосуванням антидотів у кожному конкретному випадку;
- Проводити аналіз фармакологічної інформації у сучасних довідниках, наукових та фахових періодичних виданнях;
- Надавати порівняльну характеристику лікарським засобам за показниками ефективності, безпеки, механізму дії, показанням до застосування тощо;
- Надавати раціональну фармакотерапевтичну допомогу при найпоширеніших ургентних станах, що зустрічаються в клініці внутрішніх хвороб.

4. Зміст та логістика дисципліни

<i>Змістовий модуль 1. Введення в клінічну фармакологію. Предмет і завдання клінічної фармакології. Взаємодія ЛЗ. Небажані реакції ліків.</i>	9 семестр	Лекції №1 Практичні заняття № 1 СРС 1
<i>Змістовий модуль 2. Клінічна фармакологія окремих груп лікарських засобів.</i>	9 семестр	Лекції № 2-4 Практичні заняття № 2-10 СРС 2-10

Дисципліна включає 10 тем, які поділені на 2 змістових модулі.

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Введення в клінічну фармакологію. Предмет і завдання клінічної фармакології. Взаємодія ЛЗ. Небажані реакції ліків.

Тема 1. Введення в клінічну фармакологію. Взаємодія ЛЗ. Небажані реакції ліків.

Змістовий модуль 2. Клінічна фармакологія окремих груп лікарських засобів.

Тема 2. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних засобів. Клінічна фармакологія глюкокортикостероїдів. Клінічна фармакологія H₁-гістаміноблокаторів, стабілізаторів мембран опасистих клітин та антилейкотрієнових препаратів.

Тема 3-4. Клінічна фармакологія антибактеріальних ЛЗ. Загальні принципи антибактеріальної (АБ) терапії. Клінічна фармакологія бета-лактамних АБ. Клінічна фармакологія АБ, що впливають на внутрішньоклітинну інфекцію. Клінічна фармакологія АБ різних груп. Клінічна фармакологія антимікробних препаратів різних груп.

Тема 5. Клінічна фармакологія бронхолітиків.

Тема 6. Клінічна фармакологія антиангінальних ЛЗ (бета-адреноблокаторів, нітратів, антагоністів кальцію). Клінічна фармакологія антигіпертензивних препаратів (інгібітори АПФ, діуретики, сартани).

Тема 7. Клінічна фармакологія транквілізаторів та снодійних.

Тема 8. Клінічна фармакологія антидепресантів.

Тема 9. Клінічна фармакологія психостимуляторів. Клінічна фармакологія протиепілептичних та нейролептиків.

Тема 10. Клінічна фармакологія наркотичних лікарських засобів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів клінічної фармакології.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

- 1) аналіз рецептів на лікарські препарати у різних лікарських формах відповідно до сучасного законодавства України;
- 2) визначення групової належності лікарських засобів згідно сучасних класифікацій;
- 3) надання фармакологічної та фармакотерапевтичної характеристики лікарським засобам, логічно пов'язувати механізм дії з фармакодинамікою, фармакодинаміку з показаннями, а побічні ефекти з протипоказаннями до їх застосування;
- 4) самостійно розраховувати разову дозу лікарського засобу в залежності від віку, маси тіла або площі поверхні тіла пацієнта;
- 5) визначення в залежності від особливостей фармакокінетики лікарських засобів кратності прийому лікарського засобу, його добову, курсову дози у пацієнтів різного віку відповідно до супутніх захворювань та застосування інших лікарських препаратів;

- 6) прогнозування наслідків взаємодії лікарських засобів при їх комбінованому введенні, лікарських засобів та компонентів їжі, лікарських засобів та алкоголю;
- 7) визначення проявів можливих побічних реакцій лікарських засобів, симптомів передозування сильнодіючими та отруйними лікарськими засобами, методів їх попередження та принципи лікування;
- 8) створення алгоритму допомоги пацієнтам при гострому отруєнні лікарськими засобами із застосуванням антидотів у кожному конкретному випадку;
- 9) самостійно вирішувати питання призначення ЛЗ із врахуванням фармакокінетики, фармакодинаміки та взаємодії ЛЗ.

На практичних заняттях студенти розв'язують клінічно-орієнтовані ситуаційні задачі та тестові завдання.

Самостійна робота студентів, передбачає підготовку до практичних аудиторних занять та підсумкового контролю. Контроль самостійної роботи студентів здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/Студенту/Очна форма навчання/ Медична психологія/ 5 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmue.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmue.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач
Підсумковий контроль дисципліни – диференційний залік	Методи: тестування, усне опитування (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmue.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmue.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmue.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи))

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Підсумковий контроль дисципліни з	Оцінка за дифзалік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав

Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.
------------------------	--

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
120-140,99	E	-	зараховано
119-61	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-60	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка “відмінно”

Студент повинен знати особливості механізму дії, класифікацію, фармакокінетику, фармакодинаміку, побічну дію, взаємодію різних груп ЛЗ. Способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії, тривалість дії ЛЗ. Вибір препаратів з урахуванням вище перерахованих критеріїв та функціонального стану організму, статі, віку хворого. Раціональні комбінації терапії. Профілактику та заходи негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування. Відповіді повинні мати глибокий, змістовний та конкретний характер. Студент правильно, чітко, логічно і повно відповідає на всі стандартизовані питання поточної теми, вміє узагальнювати матеріал.

Оцінка “добре”

Студент повинен знати особливості механізму дії, класифікацію, фармакокінетику, фармакодинаміку, побічну дію, взаємодію різних груп ЛЗ. Способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії. Вибір препаратів з урахуванням вище перерахованих критеріїв та функціонального стану організму, статі, віку хворого. Профілактику та заходи негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування. Відповіді достатньо змістовні та конкретні. Студент правильно, і по суті відповідає на стандартизовані питання поточної теми. Володіє необхідними практичними навичками і вміннями в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

Оцінка "задовільно"

Студент повинен володіти обов'язковим мінімумом теоретичних знань та практичних навичок - знати представників груп ЛЗ, особливості фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії ліків, способи призначення. Відповіді неповні, знання поверхневі.

Оцінка "незадовільно"

Студент не володіє обов'язковим мінімумом знань щодо лікарської токсикології, не орієнтується в питаннях фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії ЛЗ, особливостей їх взаємодії, методах контролю терапії та заходах по негайній допомозі при виникненні ускладнень. Відповіді неконкретні, неправильні, або зовсім відсутні.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускає не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%).

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок (обсяг правильних відповідей 80-89%).

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 30% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 70,5-79%).

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 70% тестових завдань.

Оцінювання виконання ситуаційних задач під час поточного контролю

Оцінка "відмінно"

Студент вільно вирішує ситуаційні клінічно-орієнтовані задачі підвищеної складності, правильно, чітко, логічно і повно відповідає на всі складові питання до задачі.

Оцінка "добре"

Студент вміє вирішувати легкі і середньої складності ситуаційні клінічно-орієнтовані задачі, при цьому правильно, і по суті відповідає на більшість питань до задачі, правильно використовує теоретичні знання при вирішенні практичних завдань.

Оцінка "задовільно"

Під час розв'язання ситуаційних задач надає правильні відповіді тільки на деякі питання до задачі, або ж відповіді є неповними.

Оцінка "незадовільно"

Під час розв'язання ситуаційних задач не може надати правильні відповіді на питання до задачі. Відповіді неконкретні, неправильні, або зовсім відсутні.

Оцінювання індивідуальної роботи студентів

Здійснюється на підставі виконання індивідуальних завдань, науково-практичної роботи, доповіді про результати дослідження на засіданні студентського наукового гуртка та студентських наукових конференціях, написанні наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми, участі у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, участі у вузівському та Всеукраїнському етапах олімпіади з клінічної фармакології.

На оцінку ІРС зарезервовано 12 балів, які нараховуються наступним чином:

- **10 балів – за призові місця** на всеукраїнських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **9 балів** – за **призові місця** в університетських олімпіадах і наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.
- **8 балів** – за **участь** (якщо ЗО брав участь, але не посів призове місце) у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.
- **6-7 балів** - за **участь** (якщо ЗО брав участь, але не посів призового місця) в університетській олімпіаді, науковій конференції з наявністю друкованої роботи.
- **4-5 балів** - за **активну участь** у роботі студентського наукового гуртка, а також, якщо ЗО опублікував друковану роботу за результатами науково-практичного дослідження, але не приймав особисто участь у студентській науковій конференції.
- **1-3 балів** – за виготовлення на кафедрі схем, таблиць, мультимедійних презентацій та відеофільмів – з урахуванням важливості виконаної роботи.

Якщо сума балів за ІРС перевищила 12, решту балів рішенням кафедральних зборів можна додати в якості бонусу балів до оцінки за ПК.

Самостійна робота студентів з теми, яка входить до тематичного плану оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та на підсумковому занятті.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Оцінку «Відмінно» отримує студент, який зміг дати розлогу відповідь на 3 теоретичні запитання та надав правильні відповіді на тестові запитання в обсязі не менше 90%, володіє ґрунтовними знаннями з клінічної фармакології та може чітко висвітлити питання механізму дії, класифікації, фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії різних груп ЛЗ; знає способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії, тривалість дії ЛЗ, заходи негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування, може провести вибір препаратів з урахуванням функціонального стану організму, статі, віку хворого.

Оцінку «Добре» отримує студент який зміг дати повну відповідь на 3 теоретичних питання, та надав правильні відповіді на тестові запитання в обсязі не менше 80%, володіє ґрунтовними знаннями з клінічної фармакології та може чітко висвітлити питання механізму дії, класифікації, фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії різних груп ЛЗ; знає способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії, тривалість дії ЛЗ, заходи негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування, але припустився незначних помилок у висвітленні одного з перелічених розділів.

Оцінку «Задовільно» отримує студент який зміг дати часткову відповідь на 3 теоретичних питання, та надав правильні відповіді на тестові запитання в обсязі не менше 70%, володіє базовими знаннями з клінічної фармакології та може частково висвітлити питання механізму дії, класифікації, фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії різних груп ЛЗ; способів призначення, методів оцінки ефективності дії, тривалості дії ЛЗ, заходів негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування, допускаючи при цьому незначні помилки у висвітленні одного з перелічених розділів

Оцінку «Незадовільно» отримує студент який не зміг дати розгорнуту відповідь на принаймні 1 теоретичне питання та надав правильні відповіді на тестові запитання в обсязі менше 70%, володіє елементарними знаннями з клінічної фармакології, має уявлення про зміст основних розділів. На запитання, що стосуються механізму дії, класифікації, фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії різних груп ЛЗ; способів

призначення, методів оцінки ефективності дії, тривалості дії ЛЗ, заходів негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування відповідає не усвідомлено, допускаючи помилки.

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ на практичних заняттях.

Інструктаж з техніки безпеки проводиться на першому практичному занятті викладачем.

АЛГОРИТМ ДІЙ здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова під час дії сигналу «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА!» в робочий час.

Перед початком 1 заняття викладач повинен детально розказати, як пройти в укриття.

Укриття кафедри клінічної фармації та клінічної фармакології знаходяться в цокольному приміщенні морфологічного корпусу ВНМУ, підвальному приміщенні-укритті 3 гуртожитку, підвальному приміщенні-укритті Університетської клініки ВНМУ, підвальному приміщенні-укритті ВМКЛ № 3 відповідно до бази проведення практичних занять.

Якщо під час проведення заняття пролунав сигнал «УВАГА! ПОВІТРЯНА ТРИВОГА! ВСІМ ПРОЙТИ В НАЙБЛИЖЧЕ УКРИТТЯ!», потрібно: негайно припинити заняття; після оголошення викладачем: «Всім зібрати речі, швидко пройти в укриття» швидко зібрати речі та приготуватися виходити; впевнитись, що в аудиторії нікого не залишилось; вимкнути світло, зачинити двері (виконує викладач); за останнім студентом рухатись до укриття (виконує викладач); перебувати в укритті до сигналу «УВАГА! ВІДБІЙ ТРИВОГИ!» (дві короткі сирени з оголошенням про відбій повітряної тривоги); за сигналом «УВАГА! ВІДБІЙ ТРИВОГИ!» повернутись в аудиторію для продовження заняття; якщо сигналу «УВАГА! ВІДБІЙ ТРИВОГИ!» не відбулось до закінчення пари, здобувачі продовжують перебувати там до сигналу «УВАГА! ВІДБІЙ ТРИВОГИ!»; якщо сигнал «УВАГА! ПОВІТРЯНА ТРИВОГА! ВСІМ ПРОЙТИ В НАЙБЛИЖЧЕ УКРИТТЯ!» відбувся до початку заняття та прибуття здобувачів на базу кафедри, здобувачі повинні негайно пройти в найближче укриття (QR-код з посиланням на карту укриттів міста Вінниця розташовані на кожній зупинці громадського транспорту).

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, теоретично підготовленим до теми.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в медичний халат.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки за вказівкою викладача.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має надати конспект з відповідної теми та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери, електронну пошту або на платформі Microsoft Teams (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Студенту.

Базова література:

1. Клінічна фармакологія: підручник/ За ред. О.М. Біловола. - Вінниця: Нова книга, 2021.-554 с.

2. Клінічна фармакологія : навч. посіб. / Є. І. Шоріков, Г. І. Шумко, О. С. Хухліна [та ін.]. – Вінниця : Нова кн., 2019. – 510 с
3. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. проф. М.І.Яблучанського, В.М.Савченка. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. – 405 с.
4. Клініко-фармакологічний глосарій : навч. посіб. / В. Й. Кресюн, В. В. Годован, С. Б. Стречень. – Одеса : Одеський медуніверситет, 2015. – 327 с.
5. Напреєнко О.К. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ /Напреєнко О.К., Хайтович М.В. 2016. - 173 с.
6. Побічна дія ліків – Side Effects of Medications: навчальний посібник у 2 т. / за заг.ред. В.М. Бобирьова, М.М. Потяженка. – Вінниця: Нова Книга, 2020. (І том – 352 с.); 2021 (II том).
7. Побічні реакції окремих груп лікарських засобів: навч. посібник / за ред. проф. О.О. Яковлевої. Вінниця, 2019. – 308с.
8. Сучасна клінічна фармакологія та побічні реакції серцево-судинних лікарських засобів: навч. посібник / за ред. проф. О.О. Яковлевої. Вінниця, 2020. – 204с.
9. Яковлева О.О., Барало Р.П., Косован А.І. Клінічна фармакологія окремих груп лікарських засобів. – Вінниця: Нова книга, 2014 р. –152 с.
10. Alves da Costa F., van Mil J.W.F., Alvarez-Risco A. The Pharmacist Guide to Implementing Pharmaceutical Care. – Springer Cham, 2019. 506 p.
11. Brunton L.L., Chabner B.A., Knollmann B.C. Goodman and Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics (13-th Edition).-2017. 1423p.
12. Clinical Pharmacology / M. J. Brown, P. Sharma, F. A. Mir, P. N. Bennett. - twelfth edition. — Edinburgh-London-New York-Oxford-Philadelphia-St Louis-Sydney: Elsevier, 2019. — 706p
13. Katzung B.G., Masters S.B., Trevor A.J. Basic & Clinical Pharmacology (11-th Edition).-2018.- 1547 p.
14. Nathan A. Non-Prescription Medicines. 2020. 320 p.

Допоміжна

1. Електронний посібник до вивчення курсу «Клінічна фармакологія та лабораторний супровід для фармакотерапії» / П.М. Полушкін –Д.: ДНУ, 2014. –264с.
2. Нові серцево-судинні лікарські засоби згідно класифікації АТС. Методичні рекомендації. - К.: ТОВ «Юстон», 2017. -159 с.
3. Особливості фармакодинаміки та призначення лікарських засобів в педіатричній практиці: метод. рек. / уклад. Г. В. Зайченко [та ін.] ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. - Київ : Юстон, 2017. -83 с.
4. Побічна дія ліків: підручник для студентів вищих закладів медичної освіти / І.Ф. Беленічев, Н.О. Горчакова, Н.В. Бухтіярова [та ін.]; Запорізький державний медичний університет. – Вінниця : Нова Книга, 2021. 360 с
5. Фармакологія з основами патології : підруч. для студентів мед. та фармац. ф-тів закл. вищ. освіти МОЗ України III-IV рівнів акредитації / Ю. М. Колесник, І. С. Чекман, І. Ф. Беленічев [та ін.]. - Дніпро : Журфонд, 2019. - 537 с.
6. Фармакологія. Курс лекцій. Наукове видання. - Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. - 512с.
7. Фармакологія: підручник для студ.мед.ф-тів / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І. та ін., ред.. проф.. І.С. Чекмана. - Вид.4-ге. - Вінниця: Нова Книга, 2017. - 784 с.

8. Чекман І.С., Вікторов О.П., Горчакова Н.О. та ін. Нестероїдні протизапальні препарати: ефективність, доступність, прийнятність для пацієнта. Фармаконагляд за безпекою застосування. - Київ: Поліграф плюс, 2011. -118 с.
9. Яковлева О.О., Іванова С.А., Семененко І.Ф., Барало Р. П., Вільцанюк І. О., Стопінчук О.В., Семененко С. І. Тактика вибору антибіотиків. - Вінниця: Нова книга, 2014. –224 с.
10. Яковлева О.О., Косован А.І., Семененко І.Ф., Барало Р.П., Коновалова Н.В. Фармакокінетика. - Вінниця: ВНМУ, 2014. –36 с.
11. Bobyrov V. Pharmacology : textbook / V.Bobyrov, T.Devyatkina, O.Vazhnicha, V.Khristyuk. - 3rd ml ., updated - Vinnitsya : Nova Knyha, 2015. -520 p.: il.
12. Drugs side effects / [Posokhova K.A., Oleshchuk O.M., Korda M.M., Shevchuk O.O., Cherniashova V.V.]. - 2023. - Ternopil : TNMU.– 286 p.
13. Lippincott Illustrated Reviews: Pharmacology / K. Whalen. — seventh edition. — Philadelphia: Wolters Kluwer, 2019. — 593 p.
14. Pharmacology / [edited by] Karen Whalen; collaborating editors, Richard Finkel, Thomas A. Panavelil. – Sixth edition. – 2015. (Lippincott illustrated reviews)
15. Pharmacology: textbook: in 2 parts. Part 1 / I. Yu. Vysotsky, R. A. Khramova, A. A. Kachanova. — Sumy: Sumy State University, 2019. — 311 p
16. Pharmacology: textbook: in 2 parts. Part 2 / I. Yu. Vysotsky, R. A. Khramova, A. A. Kachanova. — Sumy: Sumy State University, 2020. — 569 p.
17. Pharmacology at your palms: reference book / Drogozov S.M., Kutsenko T.A. - Kharkiv: Nphall, 2016, -80 p.
18. Pharmacology - Cito!: Textbook // Edited by S.M. Drogozov. - Kharkiv, 2016. -192 p.
19. Rx index – Довідник еквівалентності лікарських засобів: спеціалізоване медичне видання для фахівців / за загальн. редакцією І.А. Зупанця, В.П. Черниха. – 2-ге вид. К.: Фармацевт Практик, 2018. – 848 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmue.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmue.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
5. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. Державний реєстр лікарських засобів www.moz.gov.ua
8. Уніфіковані протоколи ведення хворих www.moz.gov.ua
9. Австралійський бюлетень небажаних лікарських реакцій. <http://www.tga.health.gov.au/adr/aadrb.htm>
10. Британський щомісячний бюлетень з безпечності застосування лікарських засобів. <http://www.mhra.gov.uk/Publications/Safetyguidance/DrugSafetyUpdate/index.htm>
11. Лекції для післядипломної освіти «Принципи клінічної фармакології» Клінічного центру Національного інституту здоров'я США. <http://www.cc.nih.gov/researchers/training/principles.shtml>.
12. Міжрегіональне товариство спеціалістів доказової медицини: <http://www.osdm.org/index.php>
13. Вісник доказової медицини: <http://www.evidence-update.ua>
14. Європейське товариство клінічних фармакологів і фармакотерапевтів: <http://www.eacpt.org>

15. Ресурс з фармакогенетики. <http://www.pharmgkb.org/>.
16. On-line реєстрація небажаних лікарських реакцій на сайті FDA. <https://www.accessdata.fda.gov/scripts/medwatch/medwatch-online.htm>
17. Онлайн-платформа з протоколами на засадах доказової медицини: <http://guidelines.moz.gov>
18. Взаємодія ліків: <https://www.dynamed.com/drug-interactions>
19. Ресурс по взаємодії лікарських засобів: <http://medicine.iupui.edu/flockart/>

Консультації проводяться один раз на тиждень згідно з графіком консультацій.

9. **Розклад та розподіл груп по викладачам** опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmue.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Студенту).
10. **Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни** опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmue.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Студенту).

Силабус з дисципліни «Клінічна фармакологія з психофармакологією» обговорено та затверджено на засіданні кафедри клінічної фармації та клінічної фармакології (протокол № 1, від «27» серпня 2026р.)

Відповідальний за курс

Щербенюк Н.В.

Т.в.о. завідувача кафедри

Дорошкевич І.О.